РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Д О К Л А Д

от Красимир Вълчев – министър на образованието и науката

Относно: *проект на Постановление на Министерския съвет за изменение на Постановление № 226 от 2021 г. за приемане на показатели за определяне на изследователските висши училища и условията и реда за актуализиране на Списъка на изследователските висши училища*

ПРОЕКТ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛИ,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО МИНИСТЪР,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам на Вашето внимание проект на Постановление на Министерския съвет за изменение на Постановление № 226 от 2021 г. за приемане на показатели за определяне на изследователските висши училища и условията и реда за актуализиране на Списъка на изследователските висши училища.

Превръщането на висшите училища в научно-иновационни средища е една от основните цели на Стратегията за развитието на висшето образование в Република България за периода 2021 – 2030 година и на Стратегията за развитие на научните изследвания в Република България 2017 - 2030 г. Постигането на тази цел спомага както за повишаване качеството на висшето образование, така и за устойчиво възстановяване на международните позиции на България по количество и качество на международно видимата научна продукция, а също и за развитието на конкурентоспособна икономика и насърчаване на иновациите.

В изпълнение на чл.17а от ЗВО с ПМС № 226 от 2021 г. бяха приети показатели за определяне на изследователските висши училища (ИВУ) и условията и редът за актуализиране на Списъка на изследователските висши училища.

Определянето на висшите училища (ВУ) като изследователски такива се извършва по следните обективни показатели:

- научни резултати, видими в международните бази данни Scopus и/или Web of Science;
- научен капацитет и възпроизводство на академичния състав;
- обществено и икономическо въздействие.

Съгласно чл. 2, ал.3 от ПМС № 226 висше училище, което е оценено с не по-малко от 1000 т., се включва в Списъка за срок от четири години. В периода 2021 – 2024 г. Списъкът е актуализиран три пъти, като в него са включени 12 висши училища –

1. Софийски университет "Св. Климент Охридски";
2. Медицински университет – София ;
3. Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна;
4. Медицински университет – Пловдив;
5. Технически университет – София;
6. Химикотехнологичен и металургичен университет;
7. Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ ;
8. Медицински университет – Плевен;
9. Тракийски университет – Стара Загора;
10. Русенски университет „Ангел Кънчев“;
11. Югозападен университет „Неофит Рилски“;
12. Бургаски държавен университет „Асен Златаров“.

Към момента 10 ИВУ изпълняват стратегически научноизследователски и иновационни програми за развитие по процедурата на Националния план за възстановяване и устойчивост „Създаване на мрежа от изследователски висши училища в България“.

ПРОЕКТ

В резултат на прилаганите през последните години различни инструменти за повишаване на публикационната активност и възпроизводството на академичния състав, като национални научни програми, финансиране на инфраструктурни обекти, част от НПКНИ, вкл. ЦВП и ЦК, стимулиране участието в конкурсите в РП „Хоризонт Европа“ и др., се наблюдава подобрение в стойностите на показателите, свързани с научните публикации и тяхното качество. Регистрира се ръст на броя научни публикации, както и се наблюдава повишен дял на цитираните публикации. Отчита се и увеличение на възпроизводството на научния състав, както и се наблюдава напредък по показателя, свързан с финансово-икономическото въздействие на научната дейност.

Предвид това, както и факта, че съгласно чл. 2 от ПМС № 226 за ИВУ се определя такова, което дава значим принос за развитието на важни обществени области чрез върхови научни постижения и има високи резултати от научноизследователската дейност, е необходимо прецизиране на показателите и прилаганите коефициенти при определяне на ИВУ.

В предлагания проект на акт отпадат показателите, измерващи научния капацитет и възпроизводството и общественото и икономическото въздействие. От една страна, това се основава на чл. 17а от ЗВО, където е регламентирано, че за придобиване статут на ИВУ висшето училище се оценява съгласно обективни показатели, включващи брой научни публикации в издания, реферирани в международните бази данни, брой публикувани заявки за патенти, брой цитати от други автори в реферирани и индексирани списания в международните бази данни, а от друга – не отразяват директно научния капацитет на дадено ВУ. При отчитането на икономическото въздействие предвид съществуващите съществени различия между ВУ по отношение на обема и източниците на привлечените средства, които невинаги са в пряка връзка с постигнатите от тях резултати, поставя ВУ в неравностойно положение. По отношение отпадане отчитането на придобилите ОНС „доктор“ и НС „доктор на науките“ трябва да се има предвид, че само броят защитили докторанти и доктори на науките не отразява реалното научно или обществено въздействие на публикацията, нито научния й принос в дългосрочен план, поради което акцентът трябва да бъде върху реалните резултати и качество от научната дейност.

По показателя измерващ научните публикации в издания, реферирани в международните бази данни Web of Science и Scopus са повишени коефициентите на списания, попадащи в категории Q1и Q2, тъй като тези списания обхващат топ 50% от най-цитираните и престижни научни издания в съответната област, което означава високо ниво на научен принос, иновация и строго рецензиране. Публикациите в тези категории са по-видими и по-често използвани от научната общност, което, от една страна, увеличава шанса

ПРОЕКТ

за влияние, цитиране и включване в последващи изследвания, а от друга – подпомага международната разпознаваемост както на изследователите, така и на ВУ, което е от ключово значение при кандидатстване по проекти и международни партньорства. С цел недопускане на различни тълкувания е прецизиран текстът относно цитатите, като е уточнено, че независимите цитирания в Scopus и Web of Science са получени през оценявания период на научните публикации, публикувани през същия период, без да бъде прилаган коефициент, нормиращ въздействията на цитиранията. Показателят, отнасящ се до продуктите на интелектуалната собственост, е разширен, като освен отчитаните на този етап заявки за международни и национални патенти се включват и патенти за изобретения, полезни модели и сертификати за сортове растения и породи животни. Това ще позволи да бъдат отчитани в по-голяма степен постиженията на ВУ и тяхната ангажираност към новаторство и напредък в съответните научни области.

Определянето на висше училище за изследователско само по тези показатели, ще постави акцент върху реални научни резултати, които отразяват действителния принос на академичния състав към развитието на науката. Това ще сведе до минимум възможността за субективна интерпретация, както и ще намали административната тежест, свързана с доказване на трудно измерими дейности. Оценяването само върху научни резултати и продукти на интелектуалната собственост ще насърчи висшите училища да инвестират в качествени изследвания, както и ще покаже приложимостта на научните изследвания в практиката и ще създаде стимули за развитие на научна инфраструктура и академичен потенциал. Статутът „изследователско висше училище“ следва да обозначава най-високо равнище на научна продуктивност, принос и международно разпознаване. Предвид това точките, необходими за включване в Списъка на изследователските ВУ, стават 10 000.

С проекта на акт не се транспонира европейско законодателство, поради което не се налага изготвяне на справка за съответствие с европейското право съгласно чл. 35, ал. 2, т. 5 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Предложеният проект на акт не води до въздействие върху държавния бюджет и е приложена финансова обосновка – приложение към чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б“ от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Във връзка с изискванията на чл. 85 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация проектът на акт заедно с проекта на доклад към него и оценката на въздействие бяха публикувани за обсъждане на интернет страницата на Министерството на образованието и науката и на Портала за обществени консултации на Министерския съвет.

ПРОЕКТ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛИ,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО МИНИСТЪР,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДА МИНИСТРИ,

Предвид гореизложеното и на основание чл. 8, ал. 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам на Министерския съвет да приеме проекта на Постановление на Министерския съвет за изменение на Постановление № 226 от 2021 г. за приемане на показатели за определяне на изследователските висши училища и условията и реда за актуализиране на Списъка на изследователските висши училища.

X

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
Министър на образованието и науката

ПРОЕКТ